

Трећи Србски устанак

После општег слома југословенске војске , не признајући капитулацију, група од око 25 Србских официра није хтела да се преда Немцима .

Међу њима је и потпуковник Веселин Мисита,
који средином маја 1941 г. одлази на Равну гору .

Командант свих планинских одреда је Драгољуб - Дража Михаиловић звани Чича ,
а главни организатори устанка су генералштабни мајор Тодоровић и
потпуковник Веселин Мисита.

Од почетка јула 1941 г. потпуковник Мисита и његов заменик капетан Драгослав Рачић (комадант Церског четничког одреда) раде на организацији четника западне Србије . Церска чета је формирана одмах након капитулације и бројала је 25 људи. Церски одред је образован од Церске чете око 15 . августа.

По наређењу генерала Драже, потпуковник Мисита долази у намастир Троношу и уз помоћ игумана Георгија Бојића – Џице, окупља виђеније људе припремајући устанак . Четнички поручник- лозничанин - Лазар Савић , 20 јула долази са Равне горе у Лозницу да се прикључи Мисити и заједно са њим у намастиру Троноша праве спискове војних обвезника . Четнички капетан и свештеник Драгомир Обрадовић се 27 јула састаје на Церу са Рачићем који га шаље Мисити у Троношу.

Почетком августа 1941 г.

сазван је збор свих војних обвезника код намастира Троноше где су старешина намастира Георгије Џицо Бојић и поп Влада Зечевић вршили заклетву војника.

Видећи јачину и спремност четничких војника,
комунисти инсистирају да се 25. августа 1941 г. потпише споразум са четницима
о не нападању и заједничком деловању .

У ноћ 30. августа у порти намастира Троноше

окупише се војни обвезници, а поред њих и два солунца : Обрад Јанковић и Нинко Јовић. Ни претње ни молба поручника Мике Вујачића нису их могле разоружати и онако старе вратити кући. Комадант Мисита , одржао је кратак говор рекавши да има тачан увид ситуације у Лозници и околини , да има разрађен војно-стратегијски - тактички план и да је извршио припрему војне организације. Договорено је да поп Влада Зечевић са поручником Ратком Мартиновићем ударе на Крупањ.

Мисита је одређивао зборна места војних обвезника

а поручник Мика Вујачић је исекао телефонске везе и формирао 20 тројки са којима је блокирао путеве према Лозници и од Зајаче до Бање Ковиљаче .

Милорад Бањанац са сто људи заузе положеје на пропланку Шанац .

Те ноћи , са суботе на недељу 31. августа 1941 г.

киша је лила као из кабла праћена грмљавином .

Немци су у Лозници имали: два вода и два вода исте чете у Зајачи, док је

у Бањи Ковиљачи била једна чета и два вода неке треће чете

Мисита са пратњом на коњима стиже на Шанац рано ујутро.

Виш Шанца , у колиби Владе Зечевића (на улазу у Лозницу од Тршића и Троноше преко Плоче), састављају писмени ултиматум Немцима , пошто на прву поруку није било одговора.

Ултиматум је гласио :

” Сви активни и резервни официри и подофицири и редови , са својим свештенством , учитељима и целим Србским народом тражимо од вас предају града. Ако то учините , јемчи вам се свака војничка част. У противном , ми ћемо град на сили отети , а ви од нас немате право ништа тражити.. Рок чекања : 30 минута. ”

Одговир нису добили.

У 7 сати грунуше црквена звона на лозничкој Цркви, која су била уговорени знак за напад. Са свих страна чуло се : Живео Краљ Петар !!!

Подељени у три групе ,

ослободиоци су одједном напали на сва три немачка упоришта

а нападом су руководили :

Веселин Мисита на кафану Саве Катића коју је под закуп држао Лазар Хајдуковић ;
поручник Мика Комарчевић на Вуков дом културе и

Георгије Џица Бојић на зграду Гимназије.

Војска се спустила низ Шанац , прешла преко речице Штире и избила на Горњу Луку, али због јаке митраљеске ватре из зграде Гимназије повлаче се према Штири , па уз речицу набујалу од кише. Дочекује их митраљеска ватра са чардака иза кафане Лазе Хајдуковића која је била поред ваљевског пута.

После првог напада на кафану – појавила се бела заства и изашли су

Лазо кафеџија и Дако Тешмановић , кога су немци држали у заробљеништву.

Погибе Чедо Вујић из села Ступнице а тешка митраљеска ватра држи приковане за земљу Живојина Филиповића из Недељница и Видоја Капетановића из Корените. Мењајући положаје од правца шабачког ка ваљевском путу, преко Доње Луке, Мисита трчећи преко брисаног простора заузима положаје. Да би ућуткао митраљез са чардака Мисита и војник Милан Суботић из Руњана изигравају мете док бомбаши не погодише чардак. За њима се пробијају Никола Марковић и Живојин Николић звани Калаз . Убачене бомбе кроз прозор натерале су Немце да се из кафане повуку у двориште.

Мисита је кроз прозор ускочио у кафану. Ту је пао погођен.

Да ли га је кроз прозор погодио митраљески рафал са чардака , да ли неко са леђа ?

Комунисти касније стрељају Хајдуковића тврдећи да га је он убио, иако се директни учесници слажу да то није урадио Хајдуковић. Није сигурно како је Мисита погинуо- јер има и верзија да је усмрћен детонацијом бомбе

од које је погинуо и глвонемеи Мујага Зечановић са секиром у руци.

Преживели Немци се предају.

Под командом Георгија Бојића –Џице игумана намастира Троноше

била је Јадарске горска чета која је бројала око 150 наоружаних људи.

Немци из зграде Гимназије и Вуковог дома културе , нису се предали све до појаве капетана Дрљаче , који је преузео команду и затражио предају. У групи за напад на Гимназију били су Добросав Станојевић браћа Ранисав , Микајло и Милосав Степанић из Руњана , њихови млађи рођаци Бранислав и Светомир , као и један жандар – наредник који је из своје пушке погодио немачког митраљесца. У борбама је учествовао и наредник Ристан Ђокић – носилац Карађорђева звезде из Првог светског рата- као и Џицин лични пратилац Миливоје

Лазић.

Борбе око Вуковог дома културе биле су најтеже.

Ту су под командом Мике Комарца ,

Мија Тејић , Дако Тешмановић и Лујо из Трбушнице одиграли главну улогу.

Када су се предали Немци из зграде Гимназије , остало је још неосвојено упориште у Хајдуковића кафани. Четници су тамо одвели неколико заробљених Немаца , који су своје сународнике позвали на предају. Најзад су и ови положили оружје

и Лозница је после два сата тешких борби била ослобођена.

Мртво Миситино тело - у болницу је донео болнички момак Драгић.

Занимљива је и тврдња Будимира Савића (радио код доктора Миленка Марина као послужитељ) који је окупао и за сахрану припремио мртво Миситино тело .

По његовој тврдњи - Мисита је имао једну рану на грудима

и никако га није покосио рафал из митраљеза.

Потпукоцвника Миситу- на лозничко гробље одвезао је таљигама кочијаш Фрућика.

Немци из Зајаче крену према насељу Трбушница.

Пресретне их поручник Вујачић са својим тројкама

и уз помоћ наоружаних сељака разоружају 30 Немаца .

Из Бање Ковиљаче, на уласку у Лозницу, наиђе аутомобил са немачким официром-командантом Лозничке јединице који се враћа из Тузле.

Пресретне га тројка и зароби .

У борбама за ослобођење Лознице

заробљено је 93 намачка војника , неколико убијено и неколико рањено.

Губици ослободилаца били су: осам погинулих и четири рањеника .

Као учесник борби , погинуо је и 17-годишњи младић Веља Лазић.

Немачки заробљени војници из Лознице и Зајаче

Сprovedени су у намастир Троноша а затим у намастир у Чокешини .

Заробљенике је од Троноше до Чокешине спровео резервни капетан Душан Ђукановић из Костајника са својим сином. Не знајући о спровођењу заробљеника , Немци бомбардују Чокешину и ту гине Душан заједно са сином. Неколико немачких заробљеника је том приликом погинуло и рањено .

У Лозници су— од почетка другог светског рата -први пут заробљени немачки војници.

Јадарски четнички одред потпуковника Веселина Мисите ослобађа Лозницу,

тако да је Лозница први већи ослобођени град у поробљеној

Европи.

Сутрадан је извршен напад на Бању Ковиљачу.

Немци су се бранили и уз помоћ усташких минобацача постављених са друге стране Дрине . Ослободиоци пошаљу немачког официра у Бању да приволи Немце на предају, али он се више није ни вратио.

Четвртог дана дође капетан Рачић из Чокешине

и у току ноћи изврши јуриш у правцу Пилане, али су Немци у зелену ограду поставили жицу - кроз коју су пустили струју . У нападу изгубе око 40 младих људи. Немци су , под усташком заштитом успели исте ноћи да побегну у Босну преко мостобрана на Дрини . У

Бањи је погинуло 54 устаника и то највише од струје .

Доста њих је изгинуло и од минобацача , а од куршума најмање.

Немци су изгубили десет војника који су сахрањени у Бањи .

Шест дана вођена је борба све док Немцима , као помоћ ,

нису стигле усташе из Козлука , преко козлучког навоза.

Рањене непријатељске војнике ослободиоци су сместили у санаторијум у Бањи Ковиљачи , где су остали на лечењу све док једног дана Немци са усташама нису прешли Дрину, извршили покољ Србских војника у вили “Подриње” , а затим одвели своје рањенике .

сочињеније : хаџи Милан Арсеновић